

СЕКЦІЯ 3.

АКАДЕМІЧНА СВОБОДА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОЇ ТА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ НАУКОВИМИ ПРОФІЛЯМИ ТА ПУБЛІКАЦІЯМИ З ВІДКРИТИМ ДОСТУПОМ

Iryna Mihus,

Doctor of Science (Economics), professor, Professor of the department of financial, and economic security, "KROK" University, Kyiv, Ukraine, e-mail: irynamihus@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0001-6939-9097

Діджиталізація суспільства неминуче призводить до більш активного оприлюднення результатів наукових досліджень. Більшість наукових журналів дотримується політики відкритого доступу (Open Access), тому статті, представлені в них, можуть прочитати та використати у своїх подальших працях інші науковці. Саме тому питання ідентифікації авторів та дотримання ними академічної доброчесності набуває особливої важливості.

У певній мірі, вирішити це питання можуть наукові профілі авторів публікацій, за умови їх коректного використання. Крім того, наукові профілі сприяють поширенню інформації про наукові здобутки, оскільки містять загальну інформацію про авторів, яка може бути використана для отримання грантів, участі у конференціях, рецензуванні праць інших дослідників, міжнародних рейтингах та ін.

Розглянемо основні з наукових профілів. Наукові профілі доцільно розподілити на ті, які формуються автоматично (Author ID у Scopus), та ті, які створюються шляхом реєстрації та наповнення їх даними автора (ORCID, ResearcherID, Google Scholar). Розглянемо їх більш детально.

Так, Scopus AuthorID – це унікальний ідентифікатор автора в Scopus, в якому представлена інформація з варіантами імені автора, місцем його роботи (афіліація), кількістю публікацій, роки публікаційної активності, галузь досліджень, співавтори, загальна кількість цитувань автора, індекс Гірша автора тощо [3].

ResearcherID – система ідентифікації авторів, створена компанією Thomson Reuters для використання у наукометричній базі Web of Science, яка покликана вирішити проблему поєднання автора та конкретної публікації. Наразі ResearcherID трансформовано на Publons, який дозволяє керувати публікаціями авторів, покращувати рейтинг їх профілю [4]. Усі публікації авторів, миттєво імпортовані з Web of Science, ORCID або бібліографічного довідкового менеджера (наприклад, EndNote або Менделлі). Також Publons є корисним для видавців та університетів завдяки можливостям покращити якість

рецензування статей та забезпечити прозорість цього процесу. Для університетів Publons дозволяє:

- підвищити популярність та доступність наукової установи (університету) як центру передових досліджень;
- виокремити свою наукову установу (університет) в рамках фінансування за окремими проектами та
- встановити місце наукової установи (університету) серед інших установ в залежності від різних критеріїв (кількість публікацій, цитування, рейтинг) оцінки опублікованих досліджень;
- розуміти справжнє навантаження науковців та використати його для просування по службі та мотивації;
- надавати можливість своїм дослідникам використовувати інструменти, необхідні для процвітання та не відставати від тенденцій у своїй галузі;
- визначити кількісний внесок вашої установи у всесвітньому видавництві.

ORCID був створений у 2012 році і являє собою відкриту базу, що дозволяє вченому представити всі свої досягнення і науковий шлях. Ідентифікатор ORCID – це 16-значний числовий код, погоджений із стандартом ISO (ISO 27729), який створює сам автор і стежить за наповненням профілю [5]. Перевагою ORCID є можливість його наповнення шляхом імпорту інформації з інших баз даних (**Crossref Metadata Search, Research Data Australia, ResearcherID, Scopus – Elsevier та ін.**), а також подальшого експорту до інших профілів автора, в т.ч. ResearcherID (Publons). Наразі, більшість наукових журналів при поданні статей до друку вимагають ORCID для ідентифікації автора. Також його можуть вимагати при заповненні заявок на наукові гранти.

Профіль Google Scholar є частиною пошукової системи Google [6]. Ця пошукова платформа індексує повний текст наукових публікацій усіх форматів та дисциплін, дає змогу авторам стежити за цитованістю власних публікацій або цитованістю певного автора, стежити за певною тематикою, побачити свій коефіцієнт Гірша тощо. Профіль може бути закритим (доступним лише власнику) і відкритим для всіх. Якщо профіль є відкритим і прив'язаним до університетської адреси автора, то такий профіль береться до уваги під час визначення рейтингу університетів за індексом цитованості (Webometrics). У Google Scholar публікаційна активність автора представлена найбільш широко. Проте, оскільки профіль формується автоматично, у ньому може бути чимало помилок і далеко не всі автори витрачають час на його підтримання в актуальному стані. Вважаємо, що це безпосередньо впливає на академічну добросовісність автора, який, з різних причин, може не прибирати зі свого профілю однакові праці, оформлені в різний спосіб, які мають цитування, або праці інших авторів, які мають таке ж прізвище та високий рівень цитувань праць.

Не менш важливим є питання афіліації науковців у наукових профілях та їх реальне місце роботи, оскільки досить часто автори «забувають» внести відповідні зміни, та їх профілі працюють на користь інших університетів, що також є проявом академічної недобросовісності.

Міжнародні рейтинги університетів крім інформації, що розміщується на сайтах закладів вищої освіти, також використовують інформацію, що міститься у наукових профілях працівників цих закладів. Відсутність заповнених профілів науковців призводить до зниження позицій університетів у міжнародних та вітчизняних рейтингах.

На наш погляд, окремої уваги заслуговує відображення у наукових профілях працівників ЗВО інформації про участь у вітчизняних та міжнародних грантах, а також про джерела фінансування наукових досліджень, одним з яких є кошти державного бюджету [7]. Надання у відкритому доступі інформації про проведення наукових досліджень за науковою темою, що фінансується за кошти державного бюджету, сприятиме:

- перевірі інформації при поданні заявки на тему в розрізі публікацій учасників, їх попередніх досліджень, індексів цитування тощо;
- порівнянню учасників наукової теми з її виконавцями, а також з переліком осіб, які отримують оплату праці в ЗВО за проведення досліджень;
- виконанням плану проведення наукових досліджень за їх результатами, в тому числі за публікаціями статей, які фінансуються за кошти, виділені з державного бюджету на виконання конкретної теми, тощо.

Виявлення відхилень у поданих заявках на проведення наукових досліджень та інформації, що міститься у наукових профілях, безпосередньо впливатиме на рішення про виділення коштів, та стане індикатором академічної доброчесності університетів.

Отже, підтримка актуальної інформації науковців у наукових профілях сприятиме не лише прозорості результатів наукових досліджень, а й підтримці належного рівня академічної доброчесності як окремих осіб, так і університетів в цілому.

Список використаних джерел:

1. *Scopus AuthorID. Retrieved from <http://www.scopus.com>.*
2. *Web of Science ResearcherID. Retrieved from <https://publons.com>.*
3. *ORCID. Retrieved from <https://orcid.org>.*
4. *Google Scholar <https://scholar.google.com.ua>.*
5. *Hreben, S., Mihus, I., Parashchenko, L., Laptiev, S., & Alkema, V. (2019). the mechanism of financial control over the allocation of budgetary funds depending on the results of scientific activity of a higher education institution. Financial and Credit Activity: Problems Of Theory And Practice, 4(31), 466-476. doi:<http://dx.doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190998>*
6. *Mihus, I. (2020). Estonia. In International Conference on Academic Integrity in Public Administration and Educational Institutions. Retrieved from <https://conf.scnchub.com/index.php/APAEI/APAEI/paper/view/19>*